

Heide
vertelt

Over dacht t

250

27 oktober 2024

Al 250 nummers uitgegeven! Wat moeten we hierbij vertellen?

Deze vraag hebben wij ons al meermaals gesteld. Wat in maart 2020 als een “noodoproep” vanuit het Woon- en verzorgingscentrum Beukenhof was vertrokken, is vandaag nog altijd overeind gebleven. We zullen 13 maart 2020 niet zo gauw meer vergeten! Het hele land ging in lockdown naar aanleiding van corona, een virus dat ons ziek kon maken en waartegen wij moesten beschermd worden. Alle Belgen werden in hun vrijheid beperkt, sommige al meer dan anderen, maar iedereen moest het ervaren. We mochten alleen nog in contact komen met onze huisgenoten! Buiten komen voor noodzakelijke behoeften moesten we doen met een

mondmasker en we moesten dit ook tijdens een beperkte tijd doen! Het was voor niemand een pleziertje, maar mensen die op dat ogenblik al wat eenzaam waren kregen er nog meer vereenzaming bij! Het verwonderde mij dan ook niet dat ik vooraan bij de ingang van Beukenhof een plaatje zag met de volgende tekst: **“De bewoners zouden blij zijn met een kaartje, een attentie, enz.”**. Dit was voor mij de trigger om hierover na te denken en iets aan te bieden. Als BIN-coördinator van enkele BINs in Heide vond ik het een taak om ook te bekijken wat wij als “Buurtinformatienetwerk” zouden kunnen betekenen. Na wat brainstorming te hebben gedaan kwam ik tot het idee een soort digitaal krantje aan te bieden, wat dan in het woon- en verzorgingstehuis zelf kon gekopieerd en verspreid worden. Ikzelf had wel wat bagage om een krantje te vullen en het ook wat aantrekkelijk te maken voor deze mensen. Gelijktijdig namen wij met het BIN de beslissing om het krantje ook aan al onze BIN-leden via de digitale weg te verspreiden. Het gevolg was dat het krantje op korte tijd bij heel wat mensen terecht kwam en dat ik mocht

ervaren dat het ook aandachtig werd gelezen. Het bracht ook mee dat er meerdere mensen mij mailtjes met informatie, verhalen, foto's enz. begonnen te sturen met de vraag of dit of dat niet interessant kon zijn om te publiceren? Ik was vertrokken door het krantje twee maal per week uit te geven, op zondag en donderdag. Ik moest dit na enkele weken toch wat terugschroeven, ik had ondanks meer vrije tijd die corona mij gaf, toch wat te weinig tijd voor twee edities per week. Maar het krantje op zondag bleef overeind! Mede dank zij een fantastische correspondent van het eerste uur, Louis Verpraet. Louis begon te

schrijven en te schrijven; vooral met teksten over wat hij in zijn jeugd jaren had beleefd, zijn beroepsleven, zijn liefde voor de natuur, zijn “Kalmthoutse heide”, geschiedenis van Heide, de spoorwegen, de oorlog, en nog zoveel meer! Ook Stan Wagemans werkte mee, vooral door het aanleveren van foto's uit zijn collectie om zo het krantje ook op dat vlak aantrekkelijk te maken. En of het lukte! Wekelijks kreeg ik mails toe met de vraag hoe men op zondag aan het krantje kon geraken en het “ledenbestand”, als we het zo mogen noemen, bereide steeds maar verder uit. En zo ging het dan verder, ondertussen zijn we bij nummer 250 aangekomen en zijn we meer dan vier jaar later. En vandaag, beste lezers willen wij dit vieren.

De 250 nummers zijn er niet zo maar gekomen. Ikzelf stak daar wekelijks wel wat energie in maar ik kon ook rekenen op hulp. Eén van mijn voornaamste correspondenten en medewerkers is Paul Witters geworden. Paul is vrijwilliger in het woon- en verzorgingscentrum Beukenhof en kwam op die manier in contact met “Heide vertelt”, waar hij zich ontpopte tot de medewerker die instond voor het verspreiden van het krantje in Beukenhof. Hij kroop al vlug zelf in de pen en levert nu al vele jaren wekelijks zijn bijdrage. Paul is een man van vele plannen en heeft energie om dit vol te houden. En zo zijn er nog wel mensen die graag info aanreiken en willen meewerken aan “Heide vertelt”, zo zijn Lieven Gorissen en Ann Francken de laatste tijd ook al gewaardeerde medewerkers geworden en gaat ons krantje al langer niet meer alleen over Heide, maar wordt ook over de grenzen gekeken naar de andere Kalmthoutse gehuchten.

Wat we wel proberen is op alle vlakken neutraal te blijven, steeds de geschiedenis voor ogen te houden en informatief over te komen. Dat het krantje vandaag nog zo populair is, dat is voor mij een aanwijzing dat we daar in zijn geslaagd. Het gevolg is nu dat we aan de toekomst moeten durven denken. Ook financieel moest er worden nagedacht gezien de kosten die er waren nog steeds door het BIN werden gedragen.

Hiervoor werken wij al sedert de lente aan een meer constructieve omkadering en werd er besloten om “VZW Heide vertelt” op te richten. Vrijdag 18 oktober werd de stichtingsvergadering gehouden en dat kondigen wij vandaag ook met veel trots aan. Men heeft mij voorzitter gemaakt van deze vereniging maar ik mag voortaan rekenen op Hans Claerhoudt, Paul Lion en Paul Witters om mij in deze taak te ondersteunen, en wie weet zijn er in de toekomst nog wel meer mensen die aan het project willen meewerken. Het gaat niet alleen bij het wekelijks digitaal krantje “Heide vertelt” blijven. Er zijn verregaande plannen om in de zomer van volgend jaar een boek uit te geven onder de titel: **“waar lijn 12 zijn sporen achterliet”**. Het is een project waar we ondertussen al een heel tijdje mee bezig zijn en wat stilaan tot een zekere vorm komt. Het boek is vertrokken vanuit teksten die Stan Wagemans kort voor zijn overlijden naliet. Ook Paul Witters was al langere tijd bezig met zich te verdiepen in de spoorwegovergangen, roeten seinhuisjes. Hij heeft ondertussen ook ontelbare foto's, documenten kunnen verzamelen en interviews gedaan met nazaten en getuigen van het spoorwegverleden. Ikzelf heb een flinke erfenis meegekregen, ooit verschenen in Heide vertelt of nog stekende in het archief. Ik belicht in het boek zowat alles wat met de komst van de spoorwegen rondom het desolate landschap, zoals het was toen een trein er voor het eerst bolde, ontwikkelde en ons nu laat genieten van de mooie dorpen die er omheen groeiden. Er is al veel geschreven over de spoorwegen maar dit boek zal een ander beeld scheppen over van het reilen en zeilen na de komst van “den ijzerenweg”. Op die manier gaan onze lezers weldra ook kunnen genieten van het boek. Het kan binnenkort besteld worden, info volgt. Hiervoor rekenen we natuurlijk ook op de lezers van Heide vertelt, het aankopen van het boek zou een zeer mooie steun zijn voor alles wat we tot hiertoe al gratis naar jullie brachten met ons krantje “Heide vertelt”!

Beste lezers,

Ik heb er aan gehouden deze tamelijk lange tekst te schrijven, samen met de belofte dat wij meer dan ooit verder gaan met “Heide vertelt”. Wat ooit vertrokken is om bewoners van WZC Beukenhof te verblijden tijdens de coronaperiode, gaat weldra uitgroeien naar een VZW met als doel het krantje te blijven uitgeven maar ook om een boek op jullie los te laten! Voor de eerste periode die we nu afsluiten met ons 250 nummer, dat vandaag verzonden werd vanuit Beukenhof, wil ik in elk geval iedereen danken die ooit zijn steentje bijdroeg om van “Heide vertelt” iets leuks te maken!

Louis.

Vanaf nu is “VZW Heide vertelt” de uitgever!

Op 18 oktober 2024 hebben wij de stichtingsvergadering gehouden van de VZW Heide vertelt. Dit orgaan gaat vanaf nu zorg dragen voor de uitgave van ons digitaal krantje “Heide vertelt”. Als bestuurders werden Louis van den Buijs (voorzitter), Paul Lion (secretaris), Paul Witters (financiën) en Hans Claerhoudt (lid) aangesteld. Daarnaast zullen nog een aantal mensen blijvend ondersteunen. De VZW is er vooral gekomen om BIN Withoefsche Heide, die tot op heden het beheer deden, te ontlasten van deze oneigenlijke taak. Anderzijds zijn er ook verregaande plannen om in de zomer van 2025 een boek uit te geven. Om het beheer en de administratie hierrond op een goede manier te doen is er structuur nodig. Bedoeling is ook om binnen korte tijd een website en een nieuwe vorm van verschijnen te ontwikkelen. Weldra zal er ook in Heide vertelt op een bescheiden manier reclame worden gemaakt, maar waar wij altijd over zullen waken is dat Heide vertelt neutraal blijft en geen reclameblad gaat worden! Wij houden onze lezers op de hoogte!

“waar lijn 12 zijn sporen achterliet”

Onder deze titel verschijnt in de zomer van 2025 een meer dan 300 bladzijde tellend boek. Een aantal mensen zijn hier al langer mee bezig. Eigenlijk is alles ontstaan nadat Stan Wagemans, kort voor zijn overlijden in mei 2023, een aantal documenten en foto's had bezorgd welke hij met een breder publiek wilde delen. Enkele jaren voordien had Stan ook al een boek verzorgd rond zijn geesteskindje Antwerpen-centraal. In de zomer van vorig jaar werd er een werkgroep opgericht om eens te bekijken wat er kon gebeuren met al deze informatie. Ondertussen was ook Paul Witters al langere tijd bezig om de spoorwegovergangen die er ooit zijn geweest, en de sein- en roethuisjes langsheen lijn 12 in kaart te brengen en getuigenissen te verzamelen van mensen die ooit betrokken waren. Ook Heide vertelt publiceerde al heel wat verhalen over het spoorgebeuren en al wat met de komst van de spoorweg doorheen het desolate landschap van Heide gebeurde. Dit alles zal nu gebundeld worden in een mooi verzorgd boek waarbij tekst, foto's en plannen elkaar afwisselen. Over de spoorwegen, en specifiek over Lijn 12 (Antwerpen-Essen-Roosendaal) is er in het verleden al wel wat meer geschreven maar het boek dat komende is zal zich onderscheiden met verhalen en foto's die nooit eerder zijn verschenen en een mooie kijk geven op wat de komst van Lijn 12 in onze streek teweeg heeft gebracht! Voor de teksten en de foto's gaan Paul Witters en Louis van den Buijs zorgen met telkens een knipoog naar de tekst die Stan Wagemans naliet. Herman Arnouts gaat de Lay-out verzorgen en Styn By Me zal instaan voor de correctie van de teksten. Vorige week hebben we de definitieve titel van het boek gekozen en ook het ontwerp van de omslag van het boek is goedgekeurd

zoals hierboven is afgebeeld. De komende weken gaan wij ons verder beraden over het in omloop brengen van het boek, je zal er in ons krantje alles over te weten komen!

“Fan van het eerste uur”

Elke zondagochtend volg ik een vast ritueel: ontwaken, ontbijten, mijn fietstenuue aantrekken en om 8 uur de iPad erbij nemen om te wachten op de e-mail met de volgende editie van ‘Heide Vertelt’. Ik kijk er elke week naar uit. Telkens ben ik benieuwd welke lokale verhalen erin verschijnen, wie aan het woord komt en welke historische gebeurtenissen worden belicht. Als burgemeester heb ik een grote waardering voor de lokale dynamiek in Kalmthout, en ‘Heide Vertelt’ is daar een belangrijk onderdeel van. Dit wekelijkse digitale krantje is een bron van lokaal nieuws, een podium voor verhalen van onze inwoners en een etalage voor activiteiten en evenementen die onze gemeente zo levendig maken. Vanaf de eerste editie was ik fan. De coronamaatregelen in het voorjaar van 2020 zetten veel van onze gewoonten op hun kop. We moesten vaak ‘in ons kot’ blijven, wat leidde tot de oprichting van twee lokale krantjes. Eerst kwam ‘Heide Vertelt’, gevolgd door de ‘Gazet van Achterbroek’, die wekelijks het reilen en zeilen van hun dorp bij de mensen thuis bracht. Deze kranten zorgden voor een dorpse verbinding tijdens de lockdown. Terwijl corona langzaam verdween, verdween ook het krantje in Achterbroek. In Heide besloot Louis Van den Buijs door te gaan. Zo zijn we inmiddels aangekomen bij de 250ste editie van dit prachtige krantje. Ik heb al veel geleerd van alle edities. Elke week is er veel aandacht voor onze lokale geschiedenis, wat werkelijk boeiend is om te lezen. Ik kijk altijd uit naar de verhalen van vroeger, de wetenswaardigheden uit lang vervlogen tijden en de foto's en beschrijvingen van de mensen die destijds mee aan de kar trokken in ons dorp. ‘Heide Vertelt’ is een toegankelijke bron geworden van het Kalmthout van weleer. Zelf heb ik ook een tijd als journalist gewerkt. Een van de belangrijkste lessen die ik daar heb geleerd, is dat verhalen over mensen vaak goed scoren. De redactie van ‘Heide Vertelt’ begrijpt dit perfect. Ze zetten de mensen centraal en geven hen de ruimte om te vertellen over hun leven en dagelijkse bezigheden. Dat lees ik met veel plezier. Zo zorgt ‘Heide Vertelt’, na 4,5 jaar, nog steeds voor verbinding en samenhang. Dit krantje benadrukt het belang van het lokale. De kracht van een gemeenschap schuilt in de betrokkenheid van haar inwoners. Dit krantje draagt daar op een betekenisvolle manier aan bij. Ik wil de redactie en iedereen die in de afgelopen edities zijn steentje heeft bijgedragen aan dit project hartelijk danken voor hun onvermoeibare inzet. Iets opstarten is niet moeilijk, maar het volhouden is dat wel. Dankzij jullie kunnen we elke week genieten van een editie vol lokaal nieuws, verhalen en aankondigingen die ons dichterbij elkaar brengen. We kijken uit naar een toekomst vol nieuwe verhalen en nog vele mooie edities die zullen volgen. Samen bouwen we verder aan een verbonden en dynamisch dorp.

Proficiat, namens het gemeentebestuur.

Lukas Jacobs, burgemeester

Eerste schoolmeester te Calmpthout.

In het midden der 15^e eeuw begon echter 's lands bestuur ook belang te stellen in het in het schoolonderwijs.

Men maakten akkoorden met de Bisschoppen en nam besluiten die van aard waren om meer regelmatigheid en meer waarborg te geven aan het onderwijs. Was er te dien tijde reeds ene school te Calmpthout? Dit bleef tot hiertoe in 't duister. Bestond er ene in de 16^e eeuw? Waarschijnlijk wel, in aanmerking nemende dat het vast staat, dat reeds in het jaar 1540 in de naburige gemeente Brecht een "scoelmeester" genoemd werd door een Schout en de Schepenen aldaar; het is te vermoeden dat Calmpthout niet ten achter gebleven is. Er moeten echter bij verloop van jaren, misbruiken vastgesteld geweest zijn, want in 't jaar 1608 werd een voorname verordening uitgebracht op voorstel van de Aartsbisschop van Mechelen. Wie werden nu in 't algemeen als leermeesters aangesteld? Natuurlijk moesten zij

enige bevoegdheid bezitten en op zedelijk gebied onberispelijk zijn; en ook, zij die schikkingen hadden om ook het kostersambt waar te nemen, bij voorbeeld goed konden zingen en klavierspelen, kregen de voorkeur; deze twee bedieningen gingen meermaals gepaard en die gewoonte bleef zelfs voortbestaan in de 18^e eeuw. Te Calmpthout werd in 't jaar 1650 ene zekere Nicolaas Smeyers als schoolmeester benoemd; zijn aanstellingsbrief vermeldde een aantal bepalingen, welke wij hier nader opgeven. Hij zal genieten: *Jaarlijks eene gagie van 120 Car. Guldens(1) en het schoolgeld, 12 tonnen moerturf(2), 300 mutsaarts(3) en vrij zijn van de taks op 3 tonnen bier.*

Hij zal gehouden zijn:

-De kinderen ter schole te doen komen van half Maart tot baafmis(4) te 6 uren, en van Baafmis tot half Maart te 7 of 8 uren en dezelve in de school te houden tot 11 of 11 ½ uren voor den noen en na den noen tot 4 uren 's winters en tot 6 uren 's zomers.

-Zon- en Heiligendagen de kinderen ter schole te leeren van 1 tot 3 uren.

-Dagelijks 's avonds met de kinderen het Lof te zingen in de kapel van St. Jacob(5); de kinderen erin leiden twee en twee en zorg dragen dat ze recht naar huis gaan.

-Sommige kinderen den zang aan te leeren op zaterdag namiddag, enz. en ze allengs in de kerk leeren zingen.

-Telkens den Heer Pastoor of den Kapelaan zullen komen mis lezen in de St. Jacobskapel, met de kinderen de mis te hooren.

-Regelmatig 's zaterdags de kinderen den Catechismus aan te leren.

-De kinderen die schole gaan op Zo,-n- en Heiligendagen naar de Catechismus te doen komen en ze in de kerk bijeen te doen zitten. Andere voorschriften:

Als er in dezelfde week één of twee Heiligdagen komen, dan zal er geen verlofdag aan de kinderen gegeven worden. Mocht er bevonden worden, dat hij aan voorgaande bepalingen merklijk te kort komt, zoo zal hij na een jaar aftreden en zijn "gasie"(6) in evenredigheid mogen verminderd worden; doch in geval dat hij loffelijk de gestelde conditiën volbrengt, zal deze huur drie jaren duren, met opzeg van een half jaar. Hij zal de maanden een vrije dag hebben om te gaan waar het hem believen zal.

Schoolmeester Smeyers moet in de streek zekere vermaardheid hebben verworven; hij moet een zeer bevoegd man geweest zijn, voor wie onderwijs geven een ware roeping was en die er zich bijzonderlijk op toelegde om de bij hem toevertrouwde kinderen den geest te ontwikkelen en de goede zeden in te prenten. Uit al de omliggende gemeenten kwamen studenten zijne kursussen volgen en des te meer omdat hij ook de Fransche taal onderwees. Uit sommige bepalingen voorkomende in het kontrakt zijner benoeming, betreffende verplichtingen hem opgelegd ten opzicht van aanwezigheden in de St. Jacobskapel, moet men veronderstellen dat hij daar ergens in de buurt woonde en zijne leerschool hield

(1)Ene gagie van Car. Loon - Guldens is een oude munt die ten tijde van keizer Karel V werd geslagen en naar hem is genoemd. De Carolus gulden bestond zowel in een gouden uitvoering als een zilveren. Beide vertegenwoordigen bij de invoering (in 1517 de gouden en in 1543 de zilveren) van de zilveren Carolus gulden dezelfde waarde. Deze bedroeg 20 stuivers.

(2)Moerturf is een ander woord voor de veenlaag die kan weggegraven o weggebaggerd worden om er vervolgens turf van te maken. Het woord 'moer' wordt ook gebruikt voor een veengebied. Moer betekent eveneens turf geproduceerd uit echt veen.

(3)Musaart = mutsaard, zijn bundels bij elkaar gebonden takkenbossen dat gebruikt wordt als brandhout.

(4)Baafmis: Sint-Bavo viert men op 1 oktober, patroonheilige van Gent en ook van de goede oogst. (5)St. Jacob: vroegere kapel op het dorpsplein van Kalmthout, afgebroken begin 1960

(6)Gasie: loon – salaris

(Uit "Calmphout in 't kort geschetst" – Désiré Boen (1931) teksten ook in schrijftaal van 1931. Bijdrage van Paul Witters)

Van den Bergh.

Jan Oerlemans blijft drie jaar zijn mandaat uitoefenen en wordt dan vervangen door Cindy De Roeve, beide zijn van Nieuwmoer. Hun bevoegdheden zullen kortelings bekend gemaakt worden. De installatievergadering van de nieuwe gemeenteraad zal plaatsvinden op 2 december 2024.

Wielrennen Kalmthout (Wieka VZW) vierde haar 10 jarig bestaan!

Onze burgemeester en de schepenen voor de komende zes jaar!

De statiefoto van het schepencollege, voor de komende zes jaar in onze gemeente, zoals ze deze week werd gepubliceerd.

Op de foto, *bovenaan* vlnr: Lander Van Gestel, Maarten De Bock, Cindy De Roeve, Jan Oerlemans, *zittend*: Silke Lathouwers, Lukas Jacobs en Jef

Op zaterdag 19 oktober vierde de Kalmthoutse wielierclub WIEKA haar 10 jarig bestaan. Wieka is de VZW die in het leven werd geroepen na het verdwijnen van de Internationale veldrit Bosduin in 2014. Toen werd er besloten, ondanks de tegenslagen die er toen moesten genoteerd worden, om het wielrennen in Kalmthout verder te zetten, zij het op een minder hoogstaande manier. Enkele mensen die al betrokken waren bij de Internationale organisatie waren de stichters en namen de handschoen op om verder te doen. De eerste jaren waren niet zo simpel. De nieuwe vereniging wilde de afhandeling van het verleden op een propere manier doen en nam ook schulden mee over in ruil voor materiaal. Eén van de eerste punten die de groep doorvoerde was de verhuis van de Acht van de Kar naar het centrum van Heide om deze wedstrijd

vervolgens om te dopen naar "De Acht van Heide", dat was meteen een schot in de roos. Ook de samenwerking met de gemeente bij het Kampioenschap van Kalmthout bleef bestaan en op Bosduin ging men nog een paar jaar door met veldrijden: de Bedrijvencross. Andere zaken moest men laten vallen, de veldtoertocht "Van Trier Classic" wilden de Heidestoempers vanaf 2014 alleen en in eigen beheer doen, materiaal van de club werd ontvreemd, enz... Maar de club redde het, in 2022 was de club schuldenvrij en kon men de werking nog meer uitbouwen en nieuw materiaal aankopen. Ondertussen zijn er

een aantal jaarlijkse evenementen bijgekomen zoals de Turfkoers op Nieuwmoer in samenwerking met de gemeente, de G-sportdag Memorial Jaro De Bruyne (samen met een aantal andere verenigingen), en het mee organiseren van de Dorpsdag in Heide. Met de viering die zaterdag plaatshad in aanwezigheid van burgemeester, schepenen, en de medewerkers van de afgelopen 10 jaar werd de donkere periode van toen definitief afgesloten en kon er al even vooruitgeblikt worden naar de activiteiten waar de club in 2025 voor staat! Een eerste activiteit komt eraan op donderdag 13 februari om 19u30 in het Kerktheater. José De Cauwer, Rik Van Wallendael en Geert Vandenbon zijn te gast met hun show "De 10 geboden van José De Cauwer".

Eerstdaags kan hiervoor gereserveerd worden, de organisatie loopt in samenwerking met Club Kalmthout. Verder in het jaar (april) is er de Turfkoers op Nieuwmoer, de Memorial Jaro De Bruyne op zondag 25 mei en de Acht van Heide op vrijdag 1 augustus. Tijdens zijn feestrede wees voorzitter Louis van den Buijs wel op enkele aandachtspunten. Het wordt steeds moeilijker om wielervedstrijden, vooral dan deze voor de jeugd, te organiseren, het vinden van de nodige vrijwilligers om mee te werken en nu tijdelijk ook de zoektocht naar een geschikte plaats om

materiaal op te bergen. Aandachtspunten die het komende decennia de nodige aandacht moeten krijgen. Punten waar ook burgemeester Lukas Jacobs op inging en waarbij hij de medewerking van de gemeente beloofde.

(Foto's 1: bestuur en vrijwilligers met partners , Foto 2: huidig bestuur van de club)

Jeugd aan het woord bij de herdenking van de bevrijding

Naar goede gewoonte werd voorbije zondag 20 oktober 2024 aan het Monument van de Erkentelijkheid bij het treinstation van Heide de bevrijding van Kalmthout herdacht. Exact tachtig jaar geleden werden we door een gezamenlijke inspanning van het Canadese leger en mensen uit meerdere verzetsorganisaties bevrijd

van het nazi-juk. Sinds vorig jaar wordt bij de herdenking terug het woord genomen door een vertegenwoordiger van de jeugd. Dit jaar was het Sophie Blondelle van de Chirogroep Si-Jo uit Heide die de aanwezigen met jeugdig enthousiasme toesprak. Sophie Blondelle *“Het torentje van Kalmthout wenkt niet meer van verre; de typische boerderijen met hun rieten daken zijn niet meer als schilderijen van oeroud Kempisch buitenleven; de toren van de kerk werd opgeblazen; de hoeven werden geplunderd en daarna aan de vlammen*

prijgegeven. Rouw hangt over het dorp.’ Dit lees ik af van wat er in Gazet van Antwerpen stond op 28 oktober 1944. Kunnen wij ons dat voorstellen? Wij, als jeugd van Kalmthout... Ik sta hier als vertegenwoordiger van elke jongere in Kalmthout. Maar dit is, en ik denk dat ik voor velen spreek, een vervan-ons-bed-show. Om dan te bedenken dat onze voorgangers, onze voorouders, zo gestreden hebben om ons te kunnen geven wat wij hebben. En dat is vrijheid. Wij kunnen het ons niet voorstellen dat er om die vrijheid zo hard gestreden moest worden. Dit hebben wij allemaal te danken aan iedereen die gevochten heeft in deze bloederige strijd, want dankzij hen hebben wij als jeugd de dag van vandaag geen enkel moment de gedachte om zo te moeten strijden voor onze vrijheid. Wij kunnen alles doen wat we willen, wij kunnen gaan en staan waar het leven ons ook maar brengt. Dus vandaag eren wij jullie, nogmaals. Tachtig jaren al. Wij zijn zo dankbaar dat wij de dag van vandaag niet eens kunnen denken aan al die gruwel die jullie hebben moeten doorstaan. Wij hoeven daar niet aan te denken, dankzij jullie. Zij hebben hun leven gegeven om dat van ons beter te maken. En God zij dank, wat is het leven in een vrij Kalmthout toch zalig. De Canadezenlaan en het oorlogsmonument op het Heidestatieplein herinneren aan de geallieerden en verzetslieden die samen Kalmthout en zijn deelgemeenten bevrijdden. Daar zullen wij als jongeren altijd met respect en veel dankbaarheid naar blijven kijken. Heel ons leven lang, en wij zullen dit altijd doorgeven aan de volgende generatie.”

(Bijdrage van Ruud Martens)

Toponiemen in de Kalmthoutse Heide (vervolg)

Koeienpad

Een benaming van recente datum. Aan weerszijden liggen lage gronden, ooit drooggelegd en “gewonnen” op de heide. Van de vroege lente tot bijna in de winter grazen koeien in deze beemden zodat de wandelaars altijd op belangstelling kunnen rekenen van sympathieke viervoeters en visa versa. De grens tussen de cultuurgronden en de heide is zeer bruusk. Voor de aangrenzende duinen worden namen gehoord als Klein Duinen, Konijnenstad (vroegere remmelduinen), maar ze hebben nog geen burgerrecht verworven. Het Koeiepad volgt in grote lijnen of loopt evenwijdig met het traject van de draadversperring met

daarbij horend jaagpad, dat in WO I door de heide liep en waardoor de grens tussen bezet België en vrij Nederland hermetisch gesloten bleef. Het is vreemd, dat dit nergens in de hei aanleiding gaf tot een plaatsnaam. Wellicht wilde men aan die sinistere tijd niet worden herinnerd. **Pijpleidingstraat**

Zakelijker kan het niet. Straat moeten we hier begrijpen als een ontboste strook, gaande van de ingang van het reservaat aan de Putsesteenweg tot het einde van de Korte Heuvelstraat; breedte 15 meter. Onder de grond loopt een drievoudige pijpleiding of drie buizen (vandaar ook de Buizenstraat) : één waterbuis, één petroleumbuis en een gasbuis. Tussen 1969 en 1983 werd de heide dus drie keer opengereten. Er was reeds een precedent (1956) met een ander tracé weliswaar. Het hele tracé (waarvan 4,2 kilometer door de heide) moet vanuit de lucht gecontroleerd kunnen worden en daarom mag de strook ter breedte van een ruime straat niet begroeid zijn met bomen en moeten er opvallende referentiepanelen zijn op regelmatige afstanden. Het toeval wil nu dat zich langs diezelfde as de fameuze draadversperring bevond, die in de oorlog van 14-18 bezet België van neutraal Nederland scheidde. Ongeveer halweg bevond zich een wachthuis, waarvan nu nog vaag sporen te bekennen zijn. Kalmthoutenaren die het kunnen weten, noemen deze plek betekenisvol de “Vlooienberg”. Den draad kruiste de Korte Heuvelstraat achter de laatste huizen en volgde verder het Koeiepad naar de Markgraaf. De Pijpleidingstraat heeft een korte maar bewogen geschiedenis achter de rug!

(geschreven in 1985 door Bie Wouters, verschenen in Cahier 3 van Natuur- en Stedenschoon)

Steenbakkerijen in Heide, afl.3

Moelijke start van de steenbakkerij aan de Rodeweg te Heide

Lucien Bareel

De anti-kerkelijke wet Waldeck-Rousseau uit 1901 gaf het startsein in Frankrijk aan een ware godsdienstoorlog. De paters van de Benediktijnerabdij "Notre Dame de La Pierre-qui-vire", die uit Frankrijk verdreven werden, vonden op uitnodiging van Lucien Bareel (St.-Joosten-Node 10.12.1868-Kalmthout 23.2.1945), een toevlucht in Heide. Jules Henri Sovet (Dinant 21.7.1837), schoonvader van Lucien Bareel, richtte twee dooreenlopende kamers in tot kapel op zijn kasteel "Hof ten Oost", gelegen aan de latere Missiehuislei. De paters verbleven kort op het kasteel, om snel een zelf opgetrokken houten nood-constructie te betrekken (afgebroken in 1956). Lucien Bareel verhuurde hen 5 ha., 62 a., 28 ca. grond voor 30 jaar en schonk (met de hulp van de familie Van Damme) uiteindelijk de grond op 15.5.1924 voor de Kalmthoutse notaris Emile Van der Heyde (notariaat 1919-1944), aan de abdij van Affligem. Op 15.1.1904 volgde reeds de bouwtoelating door het Kalmthoutse

schepencollege voor de bouw van een klooster en kerk, naar plannen van architect Stanislas Buzy, broer van de eerste overste. Stanislas leidde de werken en twee broers uit Dijon maakten de kerkgewelven. Op 30.8.1904 verleende het schepencollege van Kalmthout de toelating aan Leo Van Damme (Dendermonde 8.8.1846-Heide 11.8.1905) en Lucien Jean Marie Bareel (St.-Joosten-Node 10.12.1868-Kalmthout 23.2.1945), om een steenbakkerij op te richten ter streke "Hollen Kelder". Weldra zou daar, het in 1954 reeds verdwenen "steengeleg", oprijzen. Lucien stelde een kleiput ter beschikking van de paters, zodat die zelf hun stenen konden bakken in klampovens, die ze lieten drogen in opgetrokken droogloodsen. Een windmolen pompte het water op. Voor hun houten verblijf verscheen vlug een bescheiden stenen gebouw en een kleine

kerk langs de "Rode Weg", die opgevuld met het rode steengruis, recht naar het steengeleg voerde. Dat stuk ging men snel "Kloosterstraat" noemen (vanaf 6.4.1933 Missiehuislei). De pas opgerichte steenbakkerij Van Damme-Bareel had het echter moeilijk met de uitbating. De mannen die ze opgericht hadden kregen geen steen gebakken en moesten ermee stoppen. Zo werd uiteindelijk de hulp ingeroepen van Jaak Van Wesenbeeck (Kalmthout 1851-Wouw 1932) in Wouw. Die moest de zaak in Heide van de grond krijgen.

(bijdrage van Lieven Gorissen, wordt vervolgd)

Moeder Gods – Vijverslei - 1920

Kapel gebouwd in 1920 door de familie Muls. Naar een plan van architect Van Nuffelen (architect van de basiliek van Koekelberg).

Boven de nis de spreuk: "Ave Maria fons hortorum opn". (Maria fontein

der tuinen bid voor ons)

Jezus zegt ons wie mijn moeder bemind, bemind mij. Jezus zegt ons wie mijn Moeder versmaad, versmaad mij.

(bijdrage van Paul Witters)

Vandaag: *Goudsmid (41)*

In dit gouden nummer: "een beroep van Goud"

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Een goudsmid is een metaalbewerker die gespecialiseerd is in het vervaardigen van juwelen en andere sier- en kunstvoorwerpen van edele metalen, zoals goud, zilver, platina en palladium. Vaak worden producten van edelsmeedkunst versierd met edelstenen, halfedelstenen en decoratietechnieken zoals emaileren. In tegenstelling tot wat men zou

denken, zeggen de termen edelsmid, goudsmid of zilversmid weinig over het materiaal waarmee de smid werkt, maar des te meer over het eindproduct. Een goudsmid maakt in principe unieke sieraden en kunstvoorwerpen; een zilversmid daarentegen maakt voornamelijk gebruiksvoorwerpen, zoals tafelzilver,

Goudsmit ca 1450

kandelaars, tabaksdozen, liturgisch vaatwerk, enz. Een smid die zilveren sieraden maakt, wordt toch tot de goudsmeden gerekend. Omgekeerd kan een zilversmid in principe gebruiksvoorwerpen van goud vervaardigen. Het onderscheid tussen beide beroepen is echter niet strikt.

(bijdrage van Paul Witters)

Hedendaagse Goudsmit

250 maal dank u wel !

Dank voor de lectuur die je ons 250 maal bezorgde!

Dank voor de wijsheid die jouw correspondenten ons bij brachten.

Dank voor het brengen van de geschiedenis van Heide en omstreken.

Dank voor de mooie foto's van vroeger en nu van ons prachtig dorp.

Dank voor de aangename momenten die we beleefden bij het lezen van de teksten. Dank voor het volhouden dit wekelijks te verzorgen.

(anoniem toegezonden)

Sabeth Van Roy, mevrouw Renier, overleden.

Op 20 oktober overleed in het woon- en verzorgingscentrum Sint Vincentius, Sabeth Van Roy. Zij werd geboren op 10 mei 1929 en was de weduwe van Paul Renier. Zij was mamie van twee kinderen, dokter Jan Renier en Caroline Renier, en boni van zes kleinkinderen en negen achterkleinkinderen. Sabeth was één van de vier dochters van Karel Van Roy, de stichter van Plastilit. Haar man, Paul Renier, maakte jarenlang deel uit van de directie van het Kalmthoutse "plasticfabriek". Gisteren werd in de Sint Jozefskerk afscheid genomen van Sabeth. Zij rust in vrede!

Uit de oude doos!

Deze week publiceren we een foto van het Kerkeneind met een zicht op het gemeentehuis, de jongensschool, de winkel van de gezusters Van Beringen (nu identiek terug opgebouwd en administratief politiecentrum) . De gebouwen links op de foto zijn allen verdwenen. Op de foto merken wij ook de Lindenboom die verdween toen het Kerkeneind riolering kreeg en het wegdek opnieuw werd aangelegd eind de jaren '60. Er werd toen al geprotesteerd tegen het kappen van deze gezonde boom!

"Heide vertelt" is een digitaal krantje. Verschijnt wekelijks op zondagmorgen.

Redactie: Louis van den Buijs, Heidestatiestraat 58/bus1, 2920 Kalmthout. (0477/22.24.81).

Redactieadres: vandenbuijslouis@gmail.com

Eerder verschenen krantjes zijn te raadplegen via de website www.binkalmthout.be

